İDİL

GİACOMO PUCCİNİ'NİN "CRİSANTEMİ" KUARTETİ'NİN VİYOLONSEL PARTİSİNİN KONTRABASA UYARLANMASI

Sibel GÖKSEL
Öğr. Gör., Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, SibelSoydan@trakya.edu.tr. ORCID: 0000-0002-4960-5751

Göksel, Sibel. "Giacomo Puccini'nin Crisamtemi Kuarteti'nin Viyolonsel Partisine Uyarlanması". idil, 116 (2025/1): s. 1-12. doi: 10.7816/idil-14-116-01

ÖZ

Günümüzde pek çok icracı kendi oda müziği gruplarını kurmaktadır ve bu alanda yurtiçi ve yurtdışı pek çok konser vermeyi amaçlamaktadır. Bu oda müziği grupları bazen "bas" sesi sadece tek enstrüman olarak kontrabas ile sağlamaktadır ve bu yüzdendir ki; oda müziği eserlerinde uyarlamalar önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmada; G. Puccini'nin "Crisantemi" Kuarteti'nin viyolonsel partisinin kontrabas partisine uyarlanması ile teknik zorlukların incelenmesine ve müzikal kaliteyi arttırmada yardımcı olacak ipuçlarına değinilmeyi amaçlamaktadır. Bu makalenin amacı üç yönden farkındalık kazandırmayı hedeflemektedir. Oda müziği literatürüne değinmekle birlikte, tarihsel bir geçmişe sahip, oda müziği kültürüne ilişkin farkındalığı artırmak ve oda müziği repertuvarına değinmekle birlikte, kontrabasçıların, orijinal ve uyarlamalarla birlikte kontrabas repertuarına daha fazla dahil edilerek oda müziğinin yaygınlaşmasına yönelik katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kontrabas, oda müziği eser uyarlamaları, puccini, crisantemi, kuartet

Makale Bilgisi:
Geliş: 17 Mart 2024 *Düzeltme:26 Temmuz 2024* *Kabul: 20 Ağustos 2024*

© 2025 idil. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

17 ve 18. yüzyıllarda lavta, gamba gibi bas çalgılar basso, çaldıkları parti için de basso continiuo (sürekli bas) ifadesi kullanılmıştır. Bu sebepledir ki, bu dönemdeki eserlerin esas olarak hangi bas çalgısı için yazıldığı tam olarak bilinmemektedir (Brun, 2000: 103). Günümüzde basso ifadesiyle yazılan bu eserleri, bas çalgılar bu sebeple birlikte seslendirmektedir.

Kontrabas adının ilk olarak orkestraya dahil edilişi Barok dönemde gerçekleşmiştir. İtalyan kontrabas virtüözü Domencio Dragonetti sayesinde ise kontrabasın önemi artmıştır. J. Haydn'ın Dragonetti ile arkadaşlığı ile birlikte Haydn, orkestra eserlerinde kontrabasa ayrı bir parti yazmış, kedisinden sonra gelen Mozart, Beethoven gibi bestecilere de örnek olmuştur. Beethoven, Dragonetti'den aldığı ilham ile, kontrabasa dahil ettiği büyük senfoniler yazmıştır. Büyük teknik zorluklar barındıran senfonilerin kontrabas partileri günümüzde hala zorlukla çalınmaktadır. Beethoven'ın 4. senfonisinin dördüncü bölümündeki kontrabasların sesi gök gürültüsü efekti vermektedir. Çalınması güç pasajlardan oluşmaktadır (Okcebe, 2008: 18). Romantik dönemde ise, orkestradaki bas solo partileri dönemin usta virtüözlerinden biri olan İtalyan G. Bottesini gibi icracılar sayesinde en parlak haline ulaşmış ve yine bu dönemde kontrabasın solo, oda müziği ve orkestradaki önemi artmıştır.

Dragonetti ve Bottesini'nin yanı sıra kontrabas literatürüne Rus besteci, orkestra şefi ve kontrabasçı olan S. Koussevitzky bestelediği kontrabas eserleri açısında büyük katkıda bulunmuştur. Aynı zamanda kontrabas icra kaydı bulunan ilk besteci olarak tarihteki yerini almıştır. Özellikle ince motiflerle işlenenen orkestrasyonuyla Fa diyez minör konçertosu kontrabasçılar tarafından sık seslendirilen eserlerden biri olmuştur.

Günümüzde kontrabas repertuarını incelediğimizde uyarlama eserlerin, kontrabas tekniğindeki ustalığın artması ve pek çok kontrabas icracısının yetişmesiyle birlikte uyarlanan eserlerin orijinal yazılmış kontrabas eserleri kadar fazla olduğu görülmektedir (Okcebe, 2008: 3). Kontrabas uyarlama geleneği tarihsel olarak bakıldığında 19. Yüzyılın ortalarında yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu dönem, kontrabas icracılarının enstrüman üzerindeki kabiliyetlerinin arttığı ve kendilerinin dinleyiciye, popüler eserlerin de büyük bir enstrümanda kolaylıkla icra edebileceğini göstermiştir. Ünlü kontrbas virtüözü ve bestecisi Koussevitzky solist kariyerinin başlarında repertuvarını geliştirmekte ciddi sıkıntılar yaşamıştır. Kontrbas için sayısız eserikontrbas için uyarlamıştır. "Bruch'un Kol Nidrei ve Mozart Fagot konçertosu en başlıca örneklerindendir (Akyel,2007:39). 20. yüzyılda da eser uyarlamaları artarak devam etmiştir. Opera aryaları da kontrabas için düzenlenmiştir. Bu sayede dönemin tanınmış bestecileri de kontrabas için eserler üretmeye başlamıştır (Okcebe, 2008: 78).

Kontrabas için en bilindik uyarlamalar J.S. Bach'ın yazmış olduğu viyolonsel süitleri için olmuştur. Viyolonsel süitleri kontrabasa farklı tonlarda uyarlanarak kontrabasa uygun olarak düzenlenmiştir. Kontrbas bütün süitlere uyarlamalar yapılmıştır ve bazılarını orijinal tonlarında kalırken, bazılarını ise uygun tonlarda düzenlenmiştir. Bach süitleri çello akordu beşli bir düzendedir (do-sol). kontrabasta ise dörtlü ses aralığı ile akortlanmaktadır (mi-la). Bu açıdan viyolonsel süitlerine en uygun tonu bulmak gerekmektedir. İki numaralı süit ise, üç farklı tonda çalınabilmektedir.

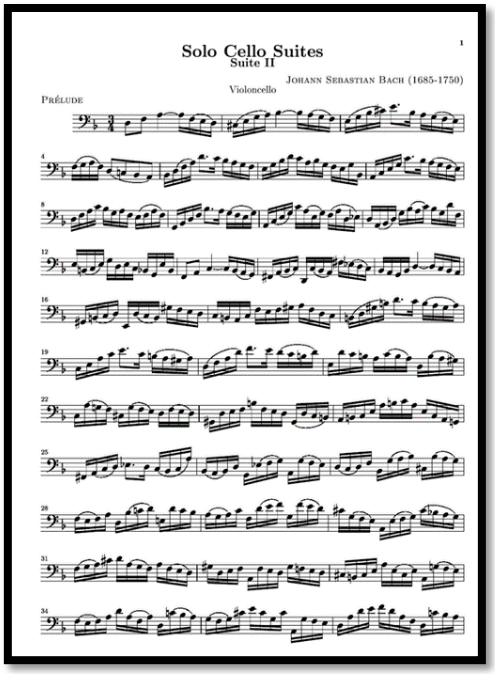

Örnek 1. J.S. Bach Suit No:2 Prelüde Orijinal Viyolonsel Partisi Re Minör

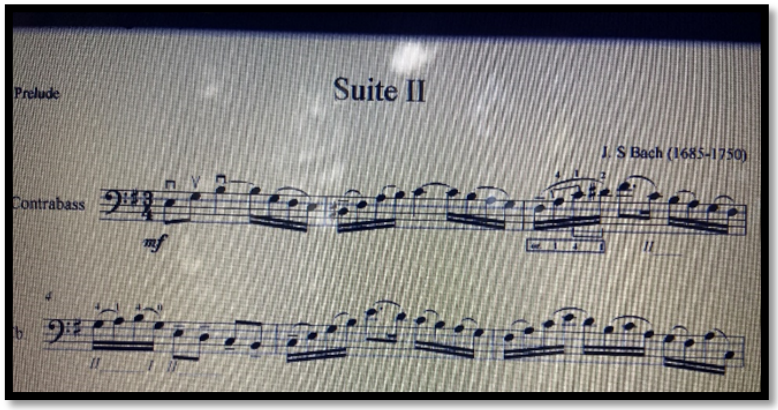

Örnek 2. J. S.Bach Suit No:2 Prelüd Kontrabas Mi Mönür Uyarlaması

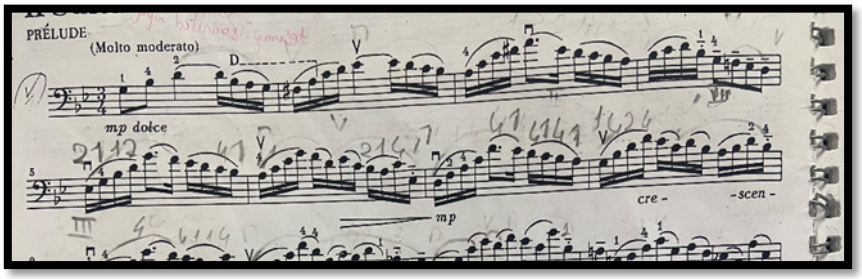

Örnek 3. J.S.Bach Suit No:2 Prelüde Kontrabas Sol Minör Uyarlaması

Oda müziği kontrabas uyarlamalarında ise, icracı bu alanda yeterliliğe ulaşabilmesi için literatürde bulunan kontrbaslı orijinal eserlerine yeterince hâkim olabilmeli gerekmektedir. Sanılanın aksine geçmiş dönem ve günümüzde de orijinal kontrbaslı oda müziği eserleri de oldukça fazladır. Son yıllarda kontrabas icracı ve bestecilerinin enstrümandaki ustalaşma kabiliyetleri sayesinde keman, viyolonsel ve benzeri diğer enstrümandaki zor pasajlar da dahil olmak üzere kontrbas partilerine uyarlamaların yapılması artmıştır. Oda müziği kontrabas kuartetleri (dörtlüleri), kuintetleri (beşlileri) çeşitli enstrümanlar için yazılmış eserleri kendi enstrümanlarına

başarıyla uyarlayabilmişlerdir. Dört kontrbastan oluşan ve günümüz virtüöz kontrabasçılarından Mikyang Sung'ın da yer aldığı Emeth Ensemble, Rus besteci ve piyanist Sergei Rachmaninoff'un (1899-90) orijinalinde iki keman, viyola ve viyolonsel için bestelediği yaylı quartet No: 1'i dört kontrbas için uyarlayıp icra etmişlerdir. Resim 1'de Youtube kaydı buna bir örnek teşkil etmektedir. Ensemble Emeth'in uyarladığı pek çok oda müziği eseri vardır bu da kontrabasın, bir keman viyola ve viyolonsel gibi zor pasajlar içeren üstün virtüözite becerisi gerektiren eserlerin üstesinden kalkabileceği bir enstrüman olarak son dönemde icracılar tarafından başarıyla çalınabildiğini göstermektedir. Kontrbasın, solist bir enstrüman olarak ortaya çıkması için kendi geleneksel repertuvarı günümüzde yeterli olmamaktadır. Kontrbas solistlerini öne çıkarmak için, iyi bilinen solo repertuvarın eserlerini kontrbasa uyarlamak son dönemdeki usta kontrabas icracılar tarafından sıklıkla tercih edilmektedir. Kontrbas için yapılan uyarlamalar o denli etkin olmuştur ki diğer çalgılar için yazılmış bazı eserleri neredeyse sahiplenmiştir. Ayrıca kontrbasın ses renkleri daha iyi bir biçimde ortaya çıkmış ve kontrbas solistik bir kimliğe bürünmüştür. Ama en önemli gelişme kontrbasın dışındaki bestecilerin kontrbas için müzik yazma isteğidir. Günümüzde kontrbas oldukça rağbet gören bir çalgı olmuştur. Ama hala büyük virtüözler uyarlama geleneğinden kopmamışlardır. Zira solistlerin çıkarttıkları albümler ve konser repertuvarları incelendiğinde uyarlanmış eserlerin repertuvar içindeki eserlerden daha fazla olduğu gözlemlenmektedir (Ökçebe, 2008:76).

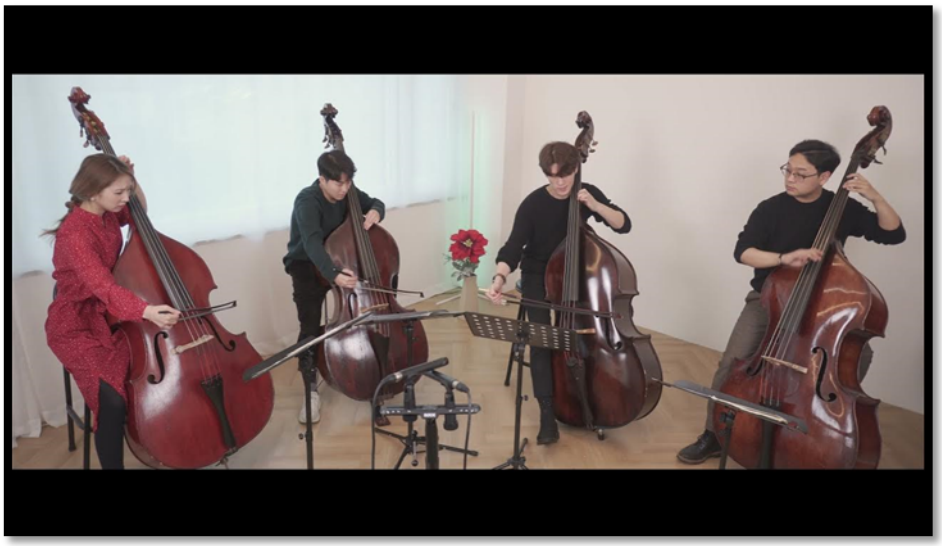

Örnek 4. Rachmaninoff Tring Quartet by Double Bass Quartet Emeth Ensemble
(https://www.youtube.com/watch?v=VDMdpxEmpEY)

Yöntem

Bu çalışma, kişisel gözlem formuna dayanarak incelenmiştir. Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Öğretim Görevlilerinden oluşan ismini de Puccini'nin ''Crisantemi'' eserinden alan oda müziği grubu kontrabas icracısı olarak tarafımca eser, yurtiçi-yurtdışı festival ve önemli günler kapsamında konserlerde icra edilmiştir. Eser hakkında en parlak çalım tekniği nasıl olabilir? sorusuna cevap aranmıştır ve buna yönelik teknik incelemelerde bulunulmuştur. Oda müziği eser uyarlamalarının incelenmesinde ise genel tarama modeli esas alınmıştır. İhtiyaç duyulan her türlü veri kütüphane-web taraması yapılarak elde edilmiştir. Araştırmanın verileri ulaşılan 9 yayınlanmış makale, 4 yabancı dilde hazırlanmış kitap, 4 yabancı metot, 7 tezden elde edilmiştir. Araştırma sonucu toplanan veriler ile kontrabas literatüründe uyarlamaların ne kadar önemli olduğu sonucuna varılması hedeflenmiştir.

1. Kontrabas Uyarlamalarının Önemi

Günümüzde son yıllarda pek çok başarılı kontrabasçı ve besteci oda müziği eserlerini kontrbasa uyarlayıp çalarak eserleri tanınır hale getirerek pek çok kontrabasçıya oda müziği alanında yeni bir alan açmıştır.

Aşağıdaki uyarlamaların listesi Murray Grodner'in "Compherensive Catalogue Of Music, Books, Recordings, Videos For Double Bass" adlı çalışmasından kaynak alınarak listelenmiştir" (Özok, 2019: 22-41).

•Joseph Haydn (1732-1809-) Andante e Tempo di Menuetto -Viyolonsel ve Kontrabas
Uyarlama: Klaus Stoll
•Joseph Haydn (1732-1809) Divertimento – Viyolonsel ve Kontrabas
Uyarlama: Klaus Stoll

•Johannes Matthias Sperger (1750-1812) Do Majör Viyola ve Kontrabas için iki Sonat
Uyarlama: Frank Proto
•Johannes Matthias Sperger (1750-1812) Re Majör Viyola ve Kontrabas için 2 Sonat
Uyarlama: Malaric Rudolf
•Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) Si bemol Majör Sonat Viyolonsel ve Kontrabas
Uyarlama: Norman Ludwin
•Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) Do ve Fa Majör Sonatları Keman ve Kontrabas
Uyarlama: Norman Ludwin
•Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) 12 Düet Viyola ve Kontrabas
Uyarlama: Norman Ludwin
•Ignaz Pleyel (1757-1831) Rondeau Viyolonsel ve Kontrbas
Uyarlama: Klaus Stoll
•Johann Rudolf Zumsteeg (1760-1802) Si bemol Majör Bitmemiş Sonat Viyolonsel ve Kontrabas
Uyarlama: Klaus Stoll
•Domenico Dragonetti (1763-1846) Si Bemol Majör Duo Viyolonsel ve Kontrabas
Uyarlama: Bertram Turetzky
•Bernhard Romberg (1767-1841) Si Bemol Majör Sonat Opus:43 No:1 Viyolonsel ve Kontrabas
Uyarlama: Klasus Stoll
•Bernhard Romberg (1767-1841) Do Majör Sonat Opus:43 No:2 Viyolonsel ve Kontrabas
Uyarlama: Klasus Stoll
•Bernhard Romberg (1767-1841) Sol Majör Sonat, Viyolonsel ve Kontrabas
Uyarlama: Klasus Stoll
•Ludwig Van Beethoven (1770-1827) 3 Duo Keman veya Viyola Kontrabas
Uyarlama: Frank Proto
•Ludwig Van Beethoven (1770-1827) Duet Two Obligato Eyeglasses Keman, Viyola Kontrabas
Uyarlama: Frank Proto
•Karl Kohaut (1726-1784) La Minör Trio 2 Keman, Kontrabas
Uyarlama: Malaric Rudolf
•Wenzel Pich (1741-1805) Cassation D Majör Flüt, Keman veya Viyola, Kontrabas
Uyarlama: Malaric Rudolf
•Johannes Matthias Sperger (1750-1812) Cassation No:3 Korno, Viyola, Kontrabas
Uyarlama: Malaric Rudolf
•Johannes Matthias Sperger (1750-1812) Trio Flüt, Viyola, Kontrabas Solo
Uyarlama: Klaus Trumpf
•Johannes Matthias Sperger (1750-1812) La Majör Trio Flüt, Viyola, Kontrabas
Uyarlama: Malaric Rudolf
•Johannes Matthias Sperger (1750-1812) Trio No:1 2 Keman, Kontrabas
Uyarlama: Malaric Rudolf
•Johannes Matthias Sperger (1750-1812) Trio No:2 Korno, Viyola, Kontrabas
Uyarlama: Malaric Rudolf
•Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) Divertimento Mi Bemol Majör (K-563) Keman, Viyola, Kontrabas
Uyarlama: Frank Proto
•Ludwig Van Beethoven (1770-1821) Mi Bemol Majör Trio No:1 Keman, Viyola, Kontrbas
Uyarlama: Frank Proto
•Ludwig Van Beethoven (1770-1821) Mi Bemol Majör Trio No:2 Keman, Viyola, Kontrabas
Uyarlama: Frank Proto
•Ludwig Van Beethoven (1770-182) Re Majör Trio No:3 Keman, Viyola, Kontrabas
Uyarlama: Frank Proto
•Ludwig Van Beethoven (1770-1821) Do Minör Trio No:4 Keman, Viyola, Kontrabas
Uyarlama: Frank Proto
•Georg Cristoph (1715-1777) Re Majör Sonat No:1, 3 Viyolonsel ve Kontrabas
Uyarlama: Wagenseil Scholtz
•Georg Cristoph (1715-1777) Fa Majör Sonat No:2, 3 Viyolonsel ve Kontrabas
Uyarlama: Wagenseil Scholtz
•Georg Cristoph (1715-1777) Fa Majör Sonat No:1, 3 Viyolonsel ve Kontrabas

Uyarlama: Wagenseil Scholtz

•Georg Cristoph (1715-1777) La Majör Sonat No:1 3 Viyolonsel ve Kontrabas

Uyarlama: Wagenseil Scholtz

•Georg Cristoph (1715-1777) Si Bemol Majör Sonat No:1, 3 Viyolonsel ve Kontrabas

Uyarlama: Wagenseil Scholtz

•Georg Cristoph (1715-1777) Sol Majör Sonat No:1, 3 Viyolonsel ve Kontrabas

Uyarlama: Wagenseil Scholtz

•Johannes Matthias Sperger (1750-1812) Cassation Re Majör İki Korno, Viyolonsel, Kontrabas

Uyarlama: Malaric Rudolf

•Johannes Matthias Sperger (1750-1812) Cassation Mi Bemol Majör İki Korno, Viyolonsel, Kontrabas

Uyarlama: Malaric Rudolf

•Johannes Matthias Sperger (1750-1812) Kuartet Flüt, Viyola, Piyano, Kontrabas Solo

Uyarlama: Malaric Rudolf

•Johannes Matthias Sperger (1750-1812) Kuartet Re Majör Flüt, Viyola, Piyano Kontrabas Solo

Uyarlama: Klaus Trumpf

•Franz Anton Hoffmeister (1754-1812) Kuartet No:1 Keman, Viyola, Viyolonsel ve Kontrabas Solo

Uyarlama: Rudolf Malaric

•Franz Anton Hoffmeister (1754-1812) Kuartet No: 1 Keman, Viyola, Viyolonsel, Kontrabas

Uyarlama: Klaus Trumpf

•Franz Anton Hoffmeister (1754-1812) Solo Kuartet No:1Re Majör(ilk edisyon) Keman, Viyola, Viyolonsel, Kontrabas

Uyarlama: Harry Jacobson

•Gioachino Rossini: (1792-1868) "Sonat No:4" Keman, Viyola, Viyolonsel, Kontrabas

Uyarlama: Malaric Rudolf

•Rossini: (1792-1868) "Sonat No:5" Keman, Viyola, Viyolonsel, Kontrabas

Uyarlama: Malaric Rudolf

•Gioachino Rossini: (1792-1868) "Sonat No:6" Keman, Viyola, Viyolonsel, Kontrabas

Uyarlama: Malaric Rudolf

•Joseph Haydn (1732-1809) "Senfoni No:3'den Tema ve Varyasyonlar" 2 Keman, Viyola, Viyolonsel, Kontrabas

Uyarlama: Alfred Planvasky

•Jan Kritel Vanhal (1739-1813) "Divertimento" Keman, Viyola, 2 Korno ve Kontrabas

Uyarlama: Malaric Rudolf

•Johannes Matthias Sperger (1750-1812) "Adagio La Majör" 2 Keman. Viyola, Viyolonsel ve Kontrabas

Uyarlama: Malaric Rudolf

•Johannes Matthias Sperger (1750-1812) "Adagio La Majör" 2 Keman, Viyola, Viyolonsel ve Kontrabas

Uyarlama: Klaus Trumpf

•Johannes Matthias Sperger (1750-1812) "Romance Re Majör " 2 Korno, Keman, Viyola, Viyolonsel ve Kontrabas

Uyarlama: Malaric Rudolf

•Johannes Matthias Sperger (1750-1812) "Cassatio per il Quintetto " 2 Korno, Keman, Viyola, Viyolonsel ve Kontrabas

Uyarlama: Malaric Rudol

•Johannes Matthias Sperger (1750-1812) "March ünd 4 Contratanze " 2 Korno, Keman, Viyola, Viyolonsel ve Kontrabas

Uyarlama: Malaric Rudolf

•Johannes Matthias Sperger (1750-1812) "Romanze" 2 Korno, Keman, Viyola, Viyolonsel ve Kontrabas Solo

Uyarlama: Malaric Rudolf

•Domenico Dragonetti (1773-1846) "Quintte No:2" 2 Keman, Viyola, Viyolonsel ve Kontrabas

Uyarlama: Malaric Rudolf

2. Kontrabas Uyarlama Geleneğinin Günümüz Önemli Temsilcileri

Rodion Azarkhin; 1931 yılında Rusya'da doğan ünlü kontrabas virtüözü pek çok eseri günümüz uyarlama repertuarına katmıştır. Bunlardan en bilinenleri:

• G.F. Haendel (1685-1759) Aria
• Z. Filibich (1850-1900) Poem, op. 41 no: 4
• F. Liszt (1811-1886) Hungarian Rhapsody no: 2
• E. Lalo(1823-1892) Andante from Symphonie Espagnole
• G. Faure (1845-1924) Apres un ReveBarber op. 7 no:1
• S.V. Rachmaninov (1873-1943) Melodie, op.3no:3
• P.I. Tchaikovsky (1840-1893) Valse Sentimentale
• N.A Rimsky-Korsakov(1844-1908) Flight of the Bumble Bee

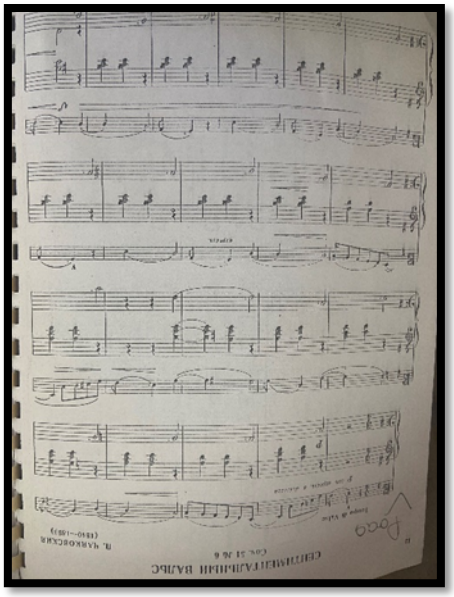

Örnek 5. Rodion Azarkhin tarafından uyarlanmış P.I.Tchaikovky Valse Sentimentale

Frank Proto; 18 Temmuz 1941'de Brooklyn, New York'ta doğmuştur. Amerikalı besteci ve basçıdır. Fred Zimmermann ve David Walter'ın kontrbas öğrencisiydi. 1966 yılında Manhattan Müzik Okulu'ndan Müzik Yüksek Lisansı ile mezun olmuştur. En bilindik oda müziği uyarlamaları;

• Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) Divertimento Mi Bemol Majör (K-563) Keman,
• Ludwig Van Beethoven (1770-1821) Mi Bemol Majör Trio No:1
• Ludwig Van Beethoven (1770-1821) Mi Bemol Majör Trio No:2
• Ludwig Van Beethoven (1770-182) Re Majör Trio No:3
• Ludwig Van Beethoven (1770-1821) Do Minör Trio No:4

Klaus Trumpf, 1941 Almanya Berlin doğumlu kontrabas virtüözü, 1996 yılında Münih Müzik Üniversitesi'ndeki yüksek lisans öğrencileriyle birlikte uluslararası kontrbas topluluğu BASSIONA AMOROSA'yı kurmuştur. Uluslararası Johann Matthias Sperger Topluluğu Başkanı; Uluslararası Johann Matthias Sperger Yarışması'nın kurucusu ve sanat yönetmenidir. 1962-1966 yılları arasında Berlin'deki Hanns Eisler Müzik Üniversitesi'nde Horst Butter ile kontrbas eğitimi almış ve devlet sınavını üstün başarı ile tamamlamıştır. Hans Fryba, František Hertl ve Ludwig Streicher'in de aralarında bulunduğu ustalık sınıflarına katılmıştır.] Öğrenimine ek olarak, 1961'den itibaren Staatskapelle Berlin (Berlin Devlet Operası) üyesi ve 1962'den 1989'a kadar orada solo kontrbasçı olarak çalışmıştır. Orkestrayla birlikte yurt dışı konser turnelerini tamamlamıştır. Aynı zamanda 1967'den itibaren Hanns Eisler Müzik Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak görev yapmıştır. 1972'de oda orkestrası müzisyeni, 1980'de ise oda virtüözü olarak atanmıştır. Bassiona Amarosso için en bilindik oda müziği uyarlamaları:

•Albinoni, Tommaso, 1671-1750, Adagio
•Bach, Johann Sebastián, 1685-1750 Klavsen konserinden Arioso. Fa minör, BW1056
•Bizet, Georges, 1838-1875 Carmen fantezisi
•Bottesini, Giovanni,1821-1889, Passione amorosa Andante-Allegro-Allegretto
•Bottesini, Giovanni, 1821-1890, Grand Duo konsertatörü
•Bottesini, Giovanni, 1821-1889, Venedik Karnavalı
•Bottesini, Giovanni1821.1889, Tarantella

•Haçaturyan, Aram, 1903-1978, Kılıç dansı
•Paganini, Nicolo, 1782-1840, Musa Fantezi
•Puccini, Giacomo, 1858-1924, Turandot
•Saint-Saens, Camille, 1835-1921 Hayvanlar Karnavalı (Fil, Kuğu, Final)
•A. Vivaldi, 1678-1741, Dört Kontrbas İçin Üç Mevsim, Bölüm II

3. G.Puccini'nin Hayatı

Tam adı Gioacamo Antonio Domenico Michele Secondo Maria Puccini 22 Aralık 1858'de İtalya'nın Lucca şehrinde doğmuştur. Ataları iki yüzyıldan fazladır Lucca'da bulunan San Martino Katedralin'de müzik yöneticiliği yapmıştır. Müzisyen bir aileye mensup olmasından dolayı Puccini'de müzik eğitimi almaya başlamıştır. Kendisi de bir müzik öğretmenin oğlu olarak doğmuştur. Müzik onlar için bir seçenekten ziyade aile geleneği olarak görülmüştür. 5 yaşında babasını kaybedince müzik eğitimi için dayısı Fortunato Magi'nin yanına gitmiştir. Kilisede ilk org çalmaya başlayan Puccini, 1874 yılında Istituto Musicale Pacini'ye girmiştir. 1877 yılında Verdi'nin Pisa şehrinde seslendirilen "Aida" operasından etkilenerek İtalya Kraliçesi Margerita'nın yardımını da alarak 1880 yılında Milano Konservatuvarı'na girmiştir (Özada, 202: 5).

1883 Milano Konservatuvarı'ndan "Capricco Sinfonico (Senfonik Kapris) eserini yazarak mezun olmuştur. Bu eserin özelliği içinde geçen temalar sebebiyle ileride yazacağı meşhur operası olan "La Boheme'e gönderme yapmaktadır. Giovanni Ricordi tarafından sipariş edilen operası "Edgar ile ünlenmeye başlamıştır, Elvira Gemignani ile evliliği de bu döneme denk gelmiştir. Bu evliliğinden tek çocuğu olan Antonio doğmuştur (Özdemir, 2020: 2). Dönemin ünlü librettistleri Luigi Ilıca ve Guiseppe Giacosa ile üç opera için anlaşmıştır. Bunlar sırasıyla "La Boheme, Tosca ve Madama Butterfly" operalarıdır. 1 Şubat 1896'da Torino'da sahnelenen La Boheme sayesinde kendini dünyaya tanıtmaya başarmıştır (Özdemir, 2020:3).

Üç önemli büyük operasının sonuncusu olan "Madam Butterfly"ın 1904'teki başarısız bulunmasının ardından tekrar elden geçirmiş ve operasını hakettiği değere kavuşturarak 1907 yılında Metropolitan Operasına davet edilmesini sağlamıştır. 29 Kasım 1924 tarihinde tedavi için gittiği Brüksel'de vefat etmiştir (Özdemir, 2020: 4).

Operaları ile ünlenen Puccini'nin oda müziği eserleride müzisyenler tarafından sıklıkla icra edilmektedir. Oda müziği eserlerinden bazıları şunlardır;
•Fuga moderato re minor per Quartetto d'Archi SC 30 (1881)
•Adagio in La major per Pianoforte SC 31 (1882)
•Scherzo allegro vivo La major SC 34 (1882)
•Fuga andante sostenuto la major per Quartetto d'Archi SC 36 (1883)
•Fuga andante pocco mosso do minor per Quartetto d'Archi SC 37 (1883)
•Trio fa major per Quartetto d'Archi SC 52 (1883)
•Scherzo re minore per Quartetto d'Archi SC 52 (1883)

4. Crisantemi Kuarteti'nin Viyolonsel Partisinin Kontrabas Partisine Uyarlanması

Esas olarak olarak operaları ve vokal eserleriyle bilinen Puccini, az sayıda solo ve oda müziği eserleri yazmıştır. Öğrencilik yıllarında kuartet eserlere ilgi duymuş ve ilk denemelerini konservatuvr yıllarında yapmıştır. Yaylı çalgılar dörtlüsü için yazılmış olan "Crisantemi" (1890) bir istisnadır ve bu bakımdan çok güzeldir. Puccini, arkadaşı Aosta Dükü (İspanya Krallığı) olan İtalyan Savoy Prensi Amedeo'nun ani ölümünü duyduktan sonra bestelemiştir. Bu sebeple eser oldukça melankolik ve hüzünlüdür (Tonescu, 2018: 71). Bu dokunaklı ağıt, adını geleneksel olarak İtalya'daki cenaze törenleriyle ilişkilendirilen bir çiçek olan krizantemden almıştır. Üçlü formda yazılan iki hüzünlü temaya dayanmaktadır; birinci tema huzursuz ve kırılgan bir güzelliğe sahipken, ikinci tema daha kederli bir ifadeye sahiptir. Crinsatemi eserinin ardından bestelediği ilk büyük başarısı olan "Manon Lescaut" (1893) operasında daha sonra bu iki temaya yer verdiği görülmüştür (Beggerow, 2017: par. 4). Eserin tonu do minördür. Eser 3/4'lük ölçüde olup, temposu ise Andante Mesto'dur. Eser; iki keman, viyola ve viyolonsel için bestelenmiştir. Eserin aynı zamanda yaylı çalgı orkestrası içinde düzenlemeleri bulunmaktadır.

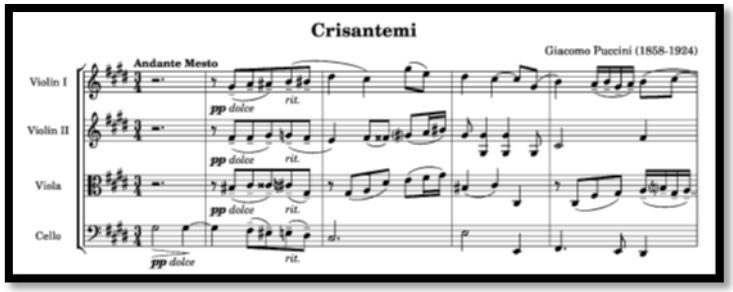

Örnek 6. Puccini "Crisantemi" giriş kısmı

Kontrabas günümüzde 4 ve 5 telli olarak çalınabilmektedir. Kontrabasın günümüzde akortlanma biçimi kalın sesten itibaren mi-la-re sol iken beşinci bir tel eklendiğinde ise mi telinden üçlü aşağıya akortlanan beşinci tel olarak seslendirilen do telidir. Genellikle orkestralarda daha kalın seslere ulaşabilmek adına çalınmaktadır. Viyolonsel sesi kontrabas sesinden daha tiz olduğu için eğer enstrüman dört telli ise, viyolonsel sesine yakın duyulabilmesi için ilk ölçü "sol" sesinden itibaren eseri bir oktav üstten alabilir. Dört teli bulunan bir kontrabasta bir oktav yukarıdan uyarlanmasının sebebi 5.ölçüden itibaren en kalın tel olan "mi" sesinden sonra "re" notasının gelmesidir. Bir anda tel değişimi zor olacağı için eser bir oktav üstten çalınması profesyonel icracıları zorlamayacaktır. Şekil 6'da bulunan örneğe bakıldığında eserin başlangıç nüansı, pianossimo' dur. Ve yay çekerek çok hafif bir sesle başlamaktadır ve git gide sesin yüksekliği düşmektedir. Esere ilk girişi viyolonsel partisi yapmaktadır. Parçanın tamamı orijinal haliyle çalınsa bile A bölümüne geldiğimizde çift ses "pizzicato" ile karşılaşmaktayız. Pizzicatoların daha iyi duyulması için bir oktav daha yüksek çalmak eserin bu bölümünde aradan kaybolmayacak ve kendi temasını kalp atışı gibi derinden hissettirecek ve temponun aksamamasını sağlayacaktır.

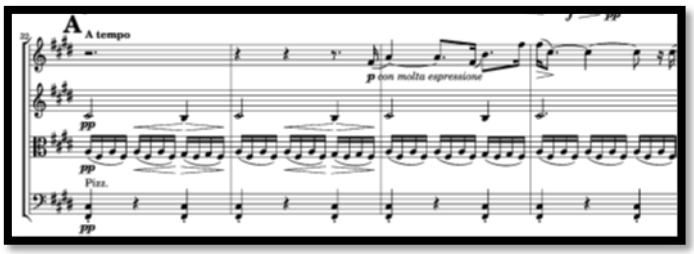

Örnek7. Crisantem "A" teması

41. ölçünün ikinci yarısından itibaren 16. notaları orijinal hali ile de çalınabilir, icracılık seviyesine göre de yine bu zorlayıcı pasaj bir oktav üstten de alınabilir.45 ölçüde ise keman ve bas solosu başlamaktadır. Keman ve bas burada aynı unison (tek ve aynı ses) çalmaktadır. Burada çellonun tınısını elde etmek için bir oktav daha yüksek çalınması eserin melodisini daha dramatik hale getirecektir. 49. ölçünün ikinci yarısındaki üçlemelerin başında bir çarpma "re" sesi vardır.

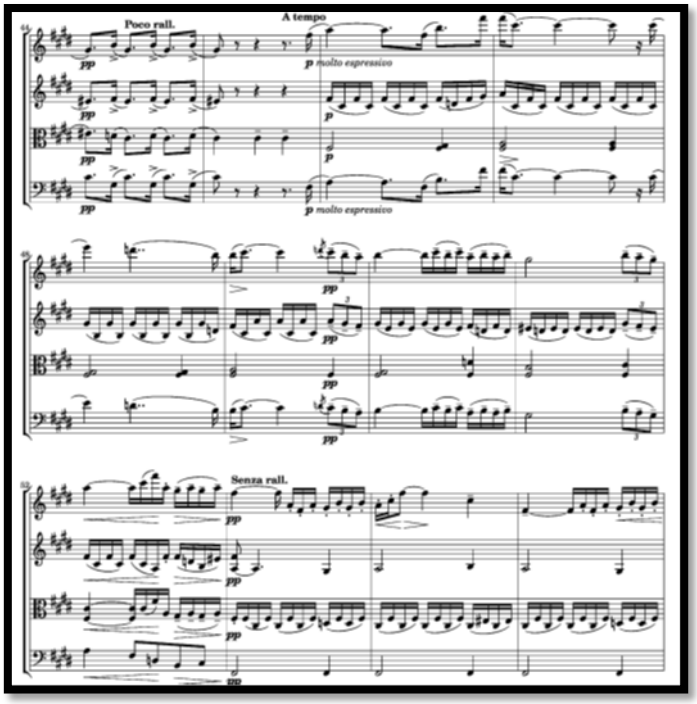

Örnek 8. A tempo ile Keman ve Viyolonsel'in Unison Solosu

Oldukça duygusal bir parça olduğundan bas kısmının duyguyu yansıtabilmesi için grubun diğer üyeleriyle uyum içinde olması gerekir. Bas partisi, diğer partilere armonik olarak eşlik etmek veya desteklemekten ziyade, kendine özel soloları ile eserde önemli bir rol oynamaktadır. Parçanın kontrabasa uyum sağlaması teknik olarak kolaydır. Yay teknikleri, grup içinde değişen tempoların uyumu ve nüansların sürekli değişmesi dikkat edilmesi gereken unsurlardır. 92. ölçüde parçanın sonuna doğru bas sesin ve viyolanın diyalog halindedir. 16'lık notalar ile sanki birbirine yetişmeye çalışan ve birbirlerinin cümlelerini tamamlamayı ister gibi duyulmaktadır ve 16'lık pasajlar staccato (kesik) yazılmıştır. Kontrabas uyarlamasına göre birinci ve üçüncü parmaklarla do diyez ve birinci telden sol diyez çalınması pasajın icrasını kolaylaştırabilir. Çift ses gam egzersizleri çalışmak eserin bu ve diğer pasajlarındaki çift seslerin daha kolay çalınmasına katkı sağlamaktadır. Eserin sonu dramatik bir ifadeyle bitmektedir.

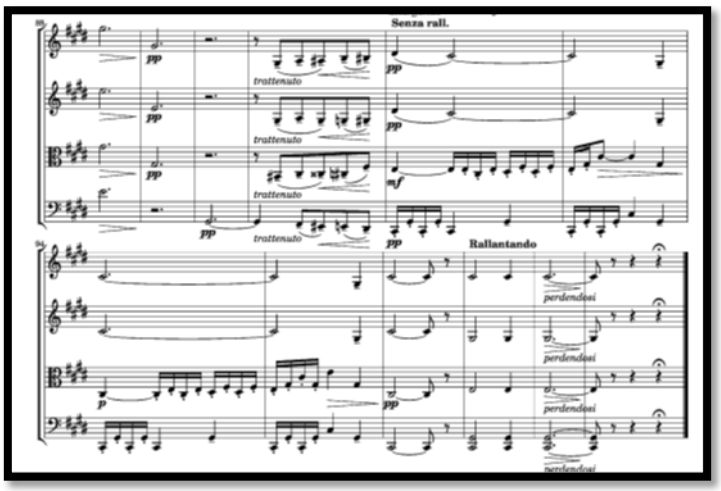

Örnek 9. Eserin Sonu

G. Puccini'nin "Crisantemi" yaylı çalgılar dörtlüsü eseri, oda müziği grupları tarafından çok sevilerek sıklıkla icra edilmektedir. Oda müziği gruplarında bazen "bas" sesi sadece viyolonsel verirken, bazen de bu görevi sadece kontrbas üstlenmektedir. Bu sebepledir ki, doğru uyarlamaların, icracının esere daha iyi hâkim olabilmesi açısından önemlidir. Eser bu anlamda incelendiğinde, teknik yazım açısından çok değişiklik göstermemiştir. Bir oktav üstten çalınması aynı duygu ve müzikal kaliteyi verebilecektir. Sadece kontrabas icracısının enstrüman üzerindeki ustalığı esere istediği niteliği vermesini sağlayabilecektir. Daha düşük seviyede ya da enstrüman üzerindeki hakimiyetini kazanamamış icracılar teller arasında geçişlerle eseri orijinal tonunda da

çalabilmektedirler. Yine orkestralarda çalınan beş tele sahip olan kontrabaslar da bu eseri orijinal tonunda çalabilmektedir. 21. yüzyıldan bu yana, kontrbas icracıları, bestecileri tarafından modern kontrabasa pek çok uyarlama hala yapılmaya devam etmektedir. Bu çalışma, oda müziği dersi verilen konservatuvarlar başta olmak üzere, dünyada ve Türkiye'deki oda müziği gruplarına ışık tutması amaçlanmıştır.

Örnek 10. Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Crisantem Quartet (Viyolonsel partisini Kontrabas icra etmektedir.)

Kaynaklar

Adar. Ç. (2015). Algı Bileşenleri, tam metin kitabı, Afyonkarahisar, VI. Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumu, Kütahya,

https://hisarliahmet.org/img/covers/2015proc.pdf

Aktüze, İ. (2004). Müziği Anlamak-Ansiklopedik Müzik Sözlüğü, Pan Yayıncılık.

Akyel, U. R. Akyel, Serge Alexandrovich Koussevitzky Op.3 Kontrbas Konçertosunun İncelenmesi Đ. Ü. D. Konservatuvarı Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek lisians Tezi, İstanbul, 2007

Basmacıoğlu, D. H. ve Özok, E. (2020). Klasik Dönem Oda Müziği Repertuarında Kontrbasın Yeri, İntrernational Journal of New Trends İn Arts, Sports & Science Education, Volume: 9, İssue: 1 s.31-51, https://orcid.org/0000-0001-6856-8784

Beggerow, A. (2018). Online Blog "Musical Musings", https://muswrite.blogspot.com/2017/01/puccini-i-crisantemi-chrysanthemums.html , 4th ed. (Erişim Tarihi: 09.09.2023)

Braun, P. (2000). A New History of the Double bass Paul Brun Productions,Fransa

Grodner, M. (2000). Comprehensive Catalogue of Music, Books, Recordings, Videos and Videos for the Double Bass. ABD: Grodner Publications.

Kaplan, A. (2008). Kültürel Müzikoloji.

Stanley, S. The New Grove Dictionary of Music And Musicians,Macmillion Publishers,Oxford University Press.

Raschen, G. (2009). Chamber Music With Double Bass: A New Approach To Function and Pedagogy,University of North Texas, Doctor of Musical Arts.

Palmer, F. (1997). The Career of a double bass Virtuoso University Press New York.

Okcebe, T. (2008). Kontrbas Repertuarında Uyarlamaların Yeri ve Önemi, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul).

Özada, N. (2022).Giacomo Puccini'nin Hayatı. Eserleri, Besteciliği ve Tosca Operasındaki Dört Viyolonsel Solosunun İncelenmesi, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne).

Özdemir, M. (2020). Giacomo Puccini'nin Schiccihi Operasının İncelenmesi, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ağustos).

Özşen, B. (2017). Türkiye'de Mesleki Müzik Eğitimi Kurumlarında Verilen Kontrbas Eğitimi Üzerine Bir İnceleme, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Erzurum)

Özok, E. (2019). Klasik Dönem Oda Müziği Repertuarında Kontrbasın Yeri, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir).

Raluca, T. I. (2018). Giacomo Puccini – "Quartetto in D" per archi". Bulletin of the Transilvania University of Braşov, Series VIII: Performing Arts 1: 71-78.

Say, A. (2002). Müzik Sözlüğü, Müzik Ansiklopedis Yayınları, Ankara

Soydan, S. (2011). Carlo Maria Domenico Dragonetti'nin La Majör Kontrbas Konçertosunun Formal Analiz ve İcra Açısından İncelenmesi, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne) Tanınmış, G. E. (2006). Oda Müziği Üzerine Nitel Bir Çalışma. İdil Dergisi, 2(8), S-92-105.

Yazdanfar, A, K. (2010). The String Quintets of George Onslow. The Journal of the International Society of Bassists, Vol.34/1, s. 48.

Ekler

Rachmaninoff: String Quartet No. 1 live performance by double bass quartet the Emeth Ensemble
https://www.youtube.com/watch?v=9kxS9xNzwcA
(Erişim Tarihi: 22.08.2023)

Crisantem Yaylı Çalgılar Dörtlüsü Notaları
https://imslp.org/wiki/Crisantemi,_SC_65_(Puccini,_Giacomo) (Erişim Tarihi: 05.10.2023)

ADAPTATION OF THE CELLO PART OF GIACOMO PUCCINI'S "CRISANTHEMI" QUARTET ON DOUBLE BASS

Sibel Göksel

ABSTRACT

Today, many performers establish their own chamber music groups and aim to give many concerts in this field both domestically and internationally. These chamber music groups sometimes provide the "bass" sound with the double bass as the only instrument, and this is why; Adaptations have an important place in chamber music works. In this study; By adapting the cello part of G. Puccini's "Crisantemi" quartet to the double bass part, it aims to examine the technical difficulties and hints that will help to increase the musical quality. The aim of this article is to raise awareness in three aspects. Although it touches on the chamber music literature, it aims to raise awareness of the chamber music culture with a historical back ground and to contribute to the dissemination of chamber music by increasing the involvement of double bassists in original chamber music and adaptations from the cello, with an approach to the chamber music repertoir

Keywords: Double bass, chamber music adaptations, Puccini, crisantemi, quartet